

Institut dětí a mládeže MŠMT ČR

Sámova 3, Praha 10

Problematika názorů mládeže na rozdíly postavení žen a mužů ve společnosti

Zpracovali:

PhDr. František Pelka
Mgr. Martina Budinská
PhDr. Michaela Tužilová

červen 2000

Úvodem

Mladí lidé mají v dnešní době řadu rozdílných zkušeností se sociální exkluzí, resp. znevýhodněním. Znevýhodnění jsou vždy osoby, které se nějakým způsobem odlišují od tzv. společenského průměru (např. lidé zdravotně postižení, cizinci a lidé národnostních menšin, lidé s nízkým vzděláním, nezaměstnaní a zároveň i různé subkulturní skupiny společnosti). Bohužel se setkáváme v projevech naší společnosti i s chováním evokujícím jisté prvky diskriminace i vůči sociálním skupinám, které jsou znevýhodněny např. věkem (mladí lidé x starší občané), pohlavím (ženy x muži) a lokalitou svého bydliště (město x venkov). Sociální exkluze svědčí o určitém odepření působení základního sociálního systému těmto skupinám nebo o absenci přijatelných norem. Přitom sociální důstojnost je součástí lidských práv.

V této souvislosti IDM MŠMT realizoval v letech 1998 – 1999 dva výzkumy (Exkluze 1999, Eurobarometr 1998), které mohou přispět k poznání názorů mládeže na otázky týkající se aspirací, postojů a reality života mladých lidí s ohledem na problematiku postavení mladých žen ve společnosti. Ženská otázka je pojem užívaný v české odborné literatuře a publicistice pro množinu problémů, které jsou ve společnosti spjaty s ženami jako velkou sociální (společenskou) skupinou. K ženské otázce se obvykle váže poznávací činnost zaměřená na postavení žen ve společnosti, jejich emancipaci, vyrovnávání vzdělávacích příležitostí mužů a žen, politickou angažovanost žen, podmínky jejich zaměstnanosti apod. Často jsou termínem ženská otázka označovány i problémy související s reprodukční funkcí žen (natalitou, fertilitou, potratovostí a sňatečností).

Ženy a dívky tvoří více než polovinu populace. Pocházejí z různě diferencovaného prostředí, mají rozličný životní styl atd. Jedno je však spojuje - zážitek diskriminace. Zatímco např. přístup ke vzdělání je ve většině případů prost diskriminace, nezaručuje ženám vždy příslušné uplatnění, neboť zajímavé ekonomické a politické pozice jsou často vyhrazeny mužům. To se odráží i na pracovním trhu - ženy zaujímají obecně nižší a podřízené pozice v pracovní hierarchii, dostávají často i menší mzdy. Další neplacenou práci vykonávají ženy doma (zejména péče o děti a domácnost).

Postavení mladých žen ve společnosti

V této souvislosti byl položen blok otázek se dotýkal názorů souvisejících s problematikou různých přístupů a postojů společnosti k mužům či ženám.

1. Problematika rodiny

Respondenti uvádí, že v řízení domácnosti rozhodovali oba rodiče společně, optimální situaci vidí v prohloubení této spolupráce v rodině. Muži častěji udávají, že rozhodovali oba rodiče. Co se týká optima muži se domnívají, že více by měl rozhodovat otec, ženy preferují společné rozhodování.

Otázka: **Kdo měl v řízení domácnosti mezi vašimi rodiči hlavní slovo?**

matka	18
otec	18
oba rozhodovali vyváženě dle situace	61

Otázka: **Kdo by podle Vašeho názoru, měl v rodině správně to rozhodující slovo mít?**

matka	7
otec	8
oba, záleží na situaci	83

Dělba činností muže a ženy je poznamenána tradičními schémata a mění se jen postupně. Muž např. maluje a tapetuje, provádí běžné opravy, opravuje auto. Žena zase nakupuje, umývá nádobí, vaří, uklízí byt a pere prádlo.

Otázka: **Pokuste se, prosím, zamyslet, kdo zpravidla vykonává následující činnosti**

	muž	žena	oba
provádí běžné opravy	60	8	30
umývá nádobí	3	64	32
vynáší odpadky	18	39	40
učí se s dětmi	8	42	41
vaří	3	66	29
nakupuje	3	50	44
pere prádlo	1	90	7
uklízí byt	2	67	29
vybírám dovolenou	6	16	74
zajišťuje dovolenou	31	24	42
maluje a tapetuje	61	8	28
řídí automobil	45	5	44
opravuje auto	80	3	10
finančně zajišťuje rodinu	19	7	72

Všeobecně lze říci, že muži vidí přínos muže k péči o společnou domácnost mnohem pozitivněji, než ženy (nejvýrazněji v položkách: provádí běžné opravy, vynáší odpadky, vaří, maluje a tapetuje, finančně zabezpečuje rodinu).

Tabulka: **Výkon činnosti**

	z pohledu			
	muže		ženy	
	muž	žena	muž	žena
provádí běžné opravy	69	6	55	9
umývá nádobí	4	65	2	65
vynáší odpadky	25	34	13	47
učí se s dětmi	9	48	9	43
vaří	3	70	2	65
nakupuje	4	50	3	53
pere prádlo	1	93	1	90

uklízí byt	2	69	1	69
vybírá dovolenou	8	16	5	18
zajišťuje dovolenou	35	23	29	27
maluje a tapetuje	70	6	57	11
řídí automobil	50	4	47	6
opravuje auto	88	3	85	4
finančně zajišťuje rodinu	23	6	16	8

2. Interpohlavní rozdíly v percepci osobnostních vlastností

Rovněž názor na “mužské a ženské“ vlastnosti podléhá určitým stereotypům. Za mužské vlastnosti je označována neústupnost, arogance a rozhodnost, za ženské pak něha, citlivost a smysl pro pořádek.

Otázka: **Přiřaďte následující charakterové vlastnosti tomu pohlaví, pro něž jsou typická**

	muž	žena	oba	neví
náladovost	10	29	54	5
rozhodnost	35	12	44	8
praktičnost	26	30	33	8
tvrdohlavost	23	21	44	11
citlivost	2	50	43	4
něha	2	51	39	6
vstřícnost	7	19	59	12
schopnost naslouchat	5	31	55	7
tolerance	6	17	68	6
smysl pro pořádek	5	60	30	4
flexibilita	19	12	45	22
arogance	31	9	34	24
ctízádnost	24	10	51	13
neústupnost	29	13	40	16
sebedůvěra	20	7	61	11
schopnost empatie	5	31	47	15

Pochopitelně si každé pohlaví přisuzuje pozitivní vlastnosti (muži např. výrazněji rozhodnost, ctízádnost, pružnost, ženy u mužů zpravidla zdůrazňují náladovost, aroganci a tvrdohlavost. Podobná situace je u žen, které oproti mužskému pohledu se více pokládají za praktické, flexibilní, schopné empatie a vstřícnosti).

Ve srovnání s posuzováním, kdo častěji vykonává určité činnosti, se následující hodnocení daleko ostřeji odlišují (kromě položek citlivost a smysl pro pořádek).

Tabulka: **Přiřazení charakterových vlastností**

	z pohledu			
	muže		ženy	
	muž	žena	muž	žena
náladovost	11	35	10	25
rozhodnost	44	10	27	14
praktičnost	36	19	18	43
tvrdohlavost	22	25	26	17
citlivost	3	51	2	50
něha	3	58	2	46
vstřícnost	10	18	5	21
schopnost naslouchat	7	29	3	33
tolerance	9	18	4	17
smysl pro pořádek	7	60	5	62
flexibilita	22	11	17	14
arogance	25	13	38	5
ctížádostivost	28	9	20	11
neústupnost	30	16	28	10
sebedůvěra	23	8	17	7
schopnost empatie	8	29	3	33

3. Postavení žen ve společnosti

Česká republika stále patří k zemím, které charakterizuje vysoká zaměstnanost žen. Struktura ženské pracovní síly se ale od těchto zemí významně liší. A to nejen odvětvovou a profesní charakteristikou, ale zejména délkou pracovních úvazků a nízkou nezaměstnaností. K těmto strukturálním odlišnostem se vztahují i jiné specifické rysy ženské zaměstnanosti, které formují ekonomickou aktivitu žen v ČR:

- ◆ *historická kontinuita ženské zaměstnanosti, v dnešní podobě již třetí generace žen zaměstnaných po celý život*
- ◆ *časový průběh zaměstnanosti dle věku žen, který má kontinuální charakter, protože ženy v České republice po narození dítěte opouštějí pracovní sféru většinou na dva až tři roky*
- ◆ *dlouhodobá adaptace pracovního systému na ženskou pracovní sílu v celém spektru kvalifikační struktury.*

Na rozdíl od vyspělých zemí či nadnárodních struktur, jako je Evropská unie, nejsou v české republice otázky související s podmínkami zaměstnanosti žen a s pozicí na trhu práce pokládány za důležité. Nejsou v žádném směru explicitně vztaženy k cílům ekonomické a sociální transformace české společnosti. Optika transformačních cílů nezmiňuje vazby, které by souvisely se ženskou populací.

V tomto ohledu se sociální vývoj české společnosti významně odklání od vývoje zejména v zemích Evropské unie. Země v tomto společenství pokládají formování podmínek pro vyrovnávání rozdílů a zlepšování ekonomického a sociálního statusu zaměstnaných žen za jeden z klíčových faktorů demokratického vývoje. Důraz je kladen jak na aktivitu žen samých, tak na podporu žen v rámci legislativních, společenských, ale i pracovních struktur.

Konceptualizace postavení českých žen na trhu práce by měla vymezit, které důležité momenty formují strategie ženské pracující populace. Znamená to zkoumat strukturální i postojové odlišnosti a určit podmínky a možnosti, které determinují dynamiku vývoje ženské populace v kontextu transformace pracovního systému.

Měla by také odpovědět na otázku, které faktory určují dynamiku procesů souvisejících s perspektivou změny postavení žen na trhu práce. Je postavení žen na trhu práce stabilní a neměnné? Nejen ve srovnání s mužskou částí ekonomicky aktivní populace, ale i ve vazbě na hospodářský a sociální vývoj v ČR. Jsou ženy schopny zvyšovat svůj sociální status? Je ženská pracující populace nezávislá na stabilitě ekonomiky anebo bude její postavení na trhu práce ohroženo krizovými hospodářskými situacemi? Dokáže se ženská pracovní síla vyrovnat i s těmi transformačními či modernizačními procesy, které případně omezí současnou ochranu v těhotenství, mateřství či odchodu do důchodu?

Stat' si neklade za cíl odpovědět vyčerpávajícím způsobem na všechny tyto otázky. Chce upozornit na genderové souvislosti výše nastíněných otázek. Analýza ženské práce je provedena v těch úhlech pohledu, které pokládám za důležité pro růst dynamiky transformačních procesů v ČR. Pozornost je soustředěna na komparaci postavení mužů a žen ve vybraných profesích, na rovnost dle genderu včetně manifestovaných i latentních rysů, na postavení žen, které stojí mimo trh práce a na podmínky sociální diferenciaci ženské populace.

Názory na „mužská“ povolání jsou poměrně jednoznačnější než u „ženských“ povolání. K „mužským“ povoláním polovina a více respondentů řadí povolání: politik, ředitel banky, policista a zejména řidič autobusu.

K „ženským“ povoláním jsou zpravidla řazena povolání:

- prodavač
- účetní
- kadeřník.

Z hlediska pohlaví jsou za neutrální považována povolání psychologa, učitele a lékaře.

Otázka: Předkládáme vám seznam povolání (profesí) a vy se pokusit sdělit nám, které pohlaví je pro tu danou profesi vhodnější

	muž	žena	na pohlaví nezáleží
lékař	18	4	76
politik	50	4	45
prodavač	2	36	60
učitel	13	10	74
právník	37	4	58
kadeřník	3	53	43
řidič autobusu	77	2	19
ředitel banky	50	4	45
účetní	7	36	55
policista	60	2	38
psycholog	7	11	75

Muži mají sklon posuzovat většinu nabídnutých povolání jako spíše mužská. Zejména jde o prestižní povolání: ředitel banky, lékař, politik, právník, ale také řidič autobusu a zčásti i policista a psycholog. Ženy zdůrazňují častěji, že jde o povolání vhodná pro obě pohlaví.

Tabulka: **Přiřazení povolání dle pohlaví**

	z pohledu			
	muže		ženy	
	Muž	žena	muž	žena
lékař	22	6	15	3
politik	57	2	44	5
prodavač	3	41	2	32
učitel	16	13	12	8
právník	44	4	32	4
kadeřník	3	61	3	47
řidič autobusu	80	4	77	1
ředitel banky	59	3	43	4
účetní	9	37	5	36
policista	63	3	54	2
psycholog	9	16	5	17

Ve srovnávacím výzkumu EUROBAROMETR 1998 jsme sledovali podobný blok otázek. Následující tabulky, přes vysoký stupeň podobnosti struktur odpovědí naznačují, že mládež v EU přece jen méně častěji spojuje mužské pohlaví se společensky významnějšími povoláními.

V následujících profesích preferují:	Ženu	
	ČR	EU
obhájce (právník), právního zástupce	10	13
lékaře	18	24
poslance dotázaného	7	10
řidiče autobusu	2	5
psychologa	27	29
policistu	3	8
pilota aerolinií	2	3
šéfa dotázaného	11	14
učitele	17	18
kněze, duchovního	3	4
dětskou pečovatelku	84	53

V následujících profesích preferují:	Muže	
	ČR	EU
obhájce (právník), právního zástupce	32	21
lékaře	22	20
poslance dotázaného	26	21
řidiče autobusu	67	33
psychologa	18	11
policistu	72	38
pilota aerolinií	72	40

šéfa dotázaného	36	23
učitele	21	11
kněze, duchovního	66	43
dětskou pečovatelku	2	2

V následujících profesích preferují:	Pohlaví není důležité	
	ČR	EU
obhájce (právník), právního zástupce	55	65
lékaře	59	55
poslance dotázaného	63	66
řidiče autobusu	30	61
psychologa	52	57
policistu	24	53
pilota aerolinií	45	55
šéfa dotázaného	50	61
učitele	61	70
kněze, duchovního	23	49
dětskou pečovatelku	12	43

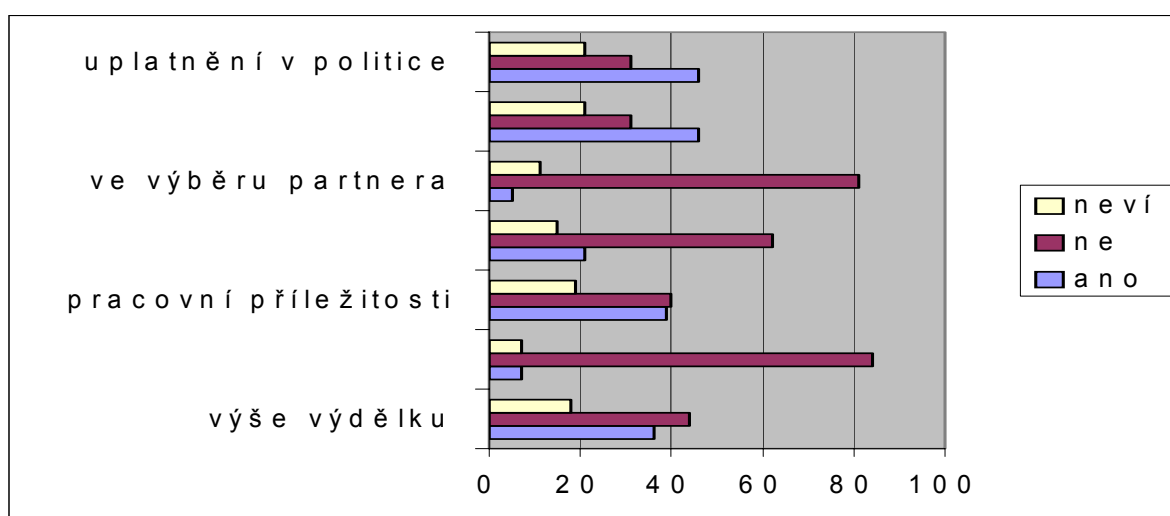
Přestože se obvykle považujeme za vyspělou společnost uznávající **rovnoprávnost muže a ženy**, není tomu podle našeho výzkumu úplně tak. Mládež ze zemí EU slaběji, statisticky nevýznamně, ve všech profesích podporuje více ženu, než mládež z ČR. Naopak kromě lékaře a pečovatelky naše mládež ve všech profesích preferuje muže.

Přes vysoký stupeň podobnosti odpovědí naší mládeže a mládeže ze zemí EU naznačují, že mládež v EU přece jen méně častěji spojuje mužské pohlaví se společensky významnějšími povoláními. Mládež ze zemí EU slaběji, statisticky nevýznamně, ve všech profesích podporuje více ženu, než mládež z ČR. Naopak kromě lékaře a pečovatelky naše mládež ve všech profesích preferuje muže. Rozdíly jsou nesystematické, výrazně méně častěji preferují v daných pozicích ženy (kromě učitele a dětské pečovatelky) mladí Rakušané, určitou podobnost lze vysledovat ve vztahu k názorů mladých Lucemburšťanů. Výrazně více preferují v pozici obhájce muže mladí Finové, podobnost vykazují mladí Rakušané a Němci, výrazně více preferují v pozici lékaře muže mladí Řekové, Němci a Belgičané, oproti např. Španělům, výrazně více preferují v pozici poslance muže mladí Řekové, rovněž oproti Španělům, ale i Britům, Irům a Dánům. Řidič autobusu podle názorů mládeže zemí EU nemusí být rozhodně muž, mírnou podobnost vykazují mladí Řekové a mládež z bývalé NDR, totéž platí, ovšem v menší míře, i pro povolání psychologa, policisty, pilota atd. Výjimku tvoří povolání kněze, kde jej s muži asociují významně častěji Řekové. Péče o děti je všeobecně považována za ženskou záležitost.

Když se opět vrátíme k původně citovanému výzkumu, více než dvě pětiny dotázaných se domnívají, že ženy jsou diskriminovány co do výše výdělků, pracovních příležitostí, uplatnění v řídicích funkcích a zejména při uplatnění v politických funkcích.

Otázka: **Domníváte se, že jsou u nás ženy diskriminovány, co se týče:**

	ano	ne	neví
výše výdělku	36	44	18
Možnosti vzdělávání	7	84	7
pracovní příležitosti	39	40	19
postavení v rodině	21	62	15
ve výběru partnera	5	81	11
uplatnění v řídicí funkci	46	31	21
uplatnění v politice	46	31	21

Tabulka: **Diskriminace žen - názory dle pohlaví**

Diskriminace	muži	ženy
výše výdělku	27	47
možnosti vzdělávání se	5	9
pracovní příležitosti	30	50
postavení v rodině	15	28
ve výběru partnera	4	7
uplatnění v řídicí funkci	39	54
uplatnění v politice	34	59

Přestože muži připouští určitou diskriminaci žen, nevnímají ji tak ostře jako ženy (zejména v oblasti mzdy a pracovního uplatnění a uplatnění v řídicích funkcích a oblasti politiky).

4. Problematika uplatnění se v životě

Z hlediska uplatnění v životě je za málo podstatné považováno vlastnictví drahého automobilu, dobrý vzhled a krása, kupodivu ale i snaha být stále co nejlepší a touha vyniknout, majetek, peníze, či dobrý sňatek. Naopak za nejdůležitější jsou považovány: dobrá výchova a podpora rodičů, umění jednat s lidmi, být dobrým rodičem a mít dobré přátele.

Otázka: **Jak jsou pro vás ve vašem životě následující aspekty důležité pro to, abyste se prosadil(a) ve svém soukromém i profesionálním životě?**

velmi důležité	spíše důležité	spíše nedůležité	zcela nedůležité
1	2	3	4

vlastnost	1	2	3	4
dobrá výchova a podpora rodičů	71	24	2	1
odborná kvalifikace	49	43	6	1
nadání	32	50	16	1
mít majetek a peníze	23	49	22	4
dobrý vzhled a krása	12	36	42	8
touha vyniknout	22	44	27	5
mít správné známosti	34	42	19	2
být pracovitý(á)	45	43	8	2
oženit se/vdát se	25	31	29	14
mít štěstí	53	36	7	2
být čestný(á)	44	44	7	3
být uznávaný(á)	36	47	14	2
být dobrým otcem/dobrou matkou	75	17	4	1
zastávat prestižní místo v práci	27	46	22	2
vlastnit drahý automobil	8	18	49	24
být stále co nejlepší	19	37	34	9
zvyšovat svou kvalifikaci	40	43	14	2
mít dobré přátele	79	18	1	1
dbát na pořádek a čistotu	40	45	11	3
mít jazykové znalosti	50	40	7	1
být schopen(a) využívat informační technologii	43	41	12	1
mít znalost světa podnikání	28	41	25	4
umět jednat s lidmi	74	23	1	.
schopnost pracovat v týmu	53	40	4	.

Výše uvedená tabulka naznačuje, že respondentům nejsou zcela vlastní hodnoty, o které se opírá moderní kapitalistická společnost.

Co jsou platné jazykové schopnosti, týmová práce a schopnost jednání s lidmi bez podpory volnými vlastnostmi a snahou o úspěch.

Muži méně zdůrazňují dobrou výchovu a podporu rodičů, pracovitost a čestnost, rodičovství a pořádek a čistotu. Ženy kladou menší důraz než muži na dobrý vzhled a krásu, touhu vyniknout, správné známosti, prestižní místo, vlastnictví drahého automobilu, zvyšování kvalifikace, schopnost využívat informační technologie a znalost světa podnikání.

Tabulka: **Důležitost vybraných aspektů pro prosazení v soukromém a profesionálním životě - názory dle pohlaví**

vlastnost	muži	ženy
dobrá výchova a podpora rodičů	1.4	1.2
odborná kvalifikace	1.5	1.6
nadání	1,7	1.9
mít majetek a peníze	1.9	2.1
dobrý vzhled a krása	2.4	2.5
touha vyniknout	2.0	2.2
mít správné známosti	1.7	2.0
být pracovitý(á)	1.7	1.6
oženit se/vdát se	2.3	2.2
mít štěstí	1.6	1.6
být čestný(á)	1.7	1.6
být uznávaný(á)	1.8	1.8
být dobrým otcem/dobrou matkou	1.4	1.2
zastávat prestižní místo v práci	1.9	2.1
vlastnit drahý automobil	2.7	3.1
být stále co nejlepší	2.1	2.5
zvyšovat svou kvalifikaci	1.6	1.8
mít dobré přátele	1.2	1.2
dbát na pořádek a čistotu	1.9	1.6
mít jazykové znalosti	1.5	1.6
být schopen(a) využívat informační technologii	1.5	1.8
mít znalost světa podnikání	1.8	2.2
umět jednat s lidmi	1.2	1.2
schopnost pracovat v týmu	1.5	1.4

Pokud jednotlivé aspekty seřadíme podle pořadí důležitosti, zjišťujeme, že svět muže a ženy se liší, za zvláště výrazné rozdíly lze zejména považovat u mužů preferenci jazykových znalostí, schopnosti využívat informační technologie a znalost světa podnikání. Ženy kladou větší důraz na pracovitost, čestnost a dbají na pořádek a čistotu.

Tabulka: **Pořadí vybraných aspektů pro prosazení v životě podle pohlaví**

muži	ženy
mít dobré přátele	Dobrá výchova a podpora rodičů
umět jednat s lidmi	Být dobrou matkou
dobrá výchova a podpora rodičů	mít dobré přátele
být dobrým otcem	umět jednat s lidmi
odborná kvalifikace	schopnost pracovat v týmu
mít jazykové znalosti	odborná kvalifikace
využívat informační technologie	být pracovitá
schopnost pracovat v týmu	mít štěstí
mít štěstí	být čestná
zvyšovat svou kvalifikaci	dbát na pořádek a čistotu
Nadání	mít jazykové znalosti

mít správné známosti	být uznávaná
být pracovitý	zvyšovat svou kvalifikaci
být čestný	využívat informační technologie
být uznávaný	nadání
mít znalost světa podnikání	mít správné známosti
mít majetek a peníze	mít majetek a peníze
zastávat prestižní místo v práci	zastávat prestižní místo v práci
dbát na pořádek a čistotu	touha vyniknout
touha vyniknout	vdát se
být stále co nejlepší	mít znalost světa podnikání
oženit se	být stále co nejlepší
dobrý vzhled a krása	dobrý vzhled a krása
vlastnit drahý automobil	vlastnit drahý automobil

Diferenciace mezi názory žen a mužů je viditelná v úvodu tabulky - muži preferují přátele před rodinným zázemím a institucí rodiny, ženy naopak. Zajímavé je, že ačkoli obě pohlaví staví na jedno z prvních míst aspekty související s faktem - být dobrou matkou, dobrým otcem, ani muži ani ženy nekladou velký důraz na instituci manželství. Rozdíl je také patrný v aspektu využívání informačních technologií - zde muži kladou větší důraz na tuto schopnost než ženy.

Otázka: Nyní vám předkládáme několik základních životních hodnot. Pokuste se vždy vybrat tu z možných variant, která je vám nejbližší:

„mít dobré přátele	
mít takové přátele, se kterými je výborná zábava	21
mít přátele, kteří mi mohou být v mnohém užiteční	8
mít přátele, kteří mi jsou blízcí věkem, zálibami i životními postoji a plány	69

Přátele, se kterými je výborná zábava si přejí muži (28%, ženy jen 15 %), ženy chtějí mít přátele, kteří jim jsou blízcí věkem, zálibami i životními postoji a plány (80 %, muži jen 61 %)

„ mít dobré znalosti, hodně vědět a znát“	
mít co nejvšestrannější vědomosti, dostatečný přehled a schopnost samostatně uvažovat	54
usilovat o co nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání	10
získat co nejvíce znalostí ve svém oboru, stát se skutečně dobrým odborníkem	34

Získat co nejvíce znalostí ve svém oboru, stát se skutečně dobrým odborníkem si přejí zejména muži (38 %, ženy jen 31 %).

„mít dobrou práci, dobré zaměstnání“	
mít dobře placenou práci umožňující občas i vedlejší přivýdělek	38
mít práci, která mě baví a zajímá, volný čas a peníze nejsou až tak důležité	38
mít především takovou práci, která mi umožní osobní růst a úspěch	22

Mít dobře placenou práci umožňující občas i vedlejší přivýdělek si přejí především muži (43%, ženy jen 35 %).

„mít dobrého životního partnera“	
získat partnera (partnerku), která bude fyzicky přitažlivá	6
získat partnera (partnerku), která mi pomůže vybudovat dobrou životní úroveň, zajistí svědomitě chod domácnosti a výchovu dětí	29
získat partnerku, která bude vždy oporou, a která bude respektovat mé pracovní i osobní zájmy	63

Získat fyzicky přitažlivého partnera si přejí především muži (10 % oproti 12 % u žen), muži si zpravidla méně přejí získat partnera pro zajištění dobré životní úrovně, zajištění svědomitého chodu domácnosti a výchovy dětí (33 % ku 27 %). Ženy hledají především oporu a respekt pro pracovní i osobní zájmy (72 % oproti 57 % u mužů).

„mít dostatek času na odpočinek a záliby“	
věnovat se svému koníčku, rozvíjet své záliby	37
užívat si volna někde buď v soukromí nebo s kamarády	51
věnovat se těm činnostem, které přispívají ke zlepšení materiálního zabezpečení	9

Věnovat se svému koníčku, rozvíjet své záliby si přejí především muži (43 % oproti 34 % u žen), ženy si zase přejí užívat si svého volna v soukromí nebo s kamarády (57 % oproti 47 % u mužů).

„žít v klidu a jistotě“	
žít ve spokojené rodině a vychovávat v klidu děti	53
žít a pracovat v míru	18
žít v materiálním dostatku, moci si koupit co potřebuji a chci	26

Ženy si přejí žít ve spokojené rodině a vychovávat v klidu děti (61 %, oproti 47 % mužů), muži si zase častěji přejí žít v materiálním dostatku, moci si koupit co potřebují (34 % oproti 20 % u žen).

ZÁVĚREM

Cílem našeho příspěvku je přispět k zmapování situací v oblasti postavení mladých žen ve společnosti, zda zde je možné prokázat existenci či absenci sociální exkluze mladých žen. Zajímalo nás, do jaké míry má současná mládež zkušenosti se zážitky diskriminace.

V souvislosti s problematikou ženské otázky ukazují výsledky výzkumu na to, že mladí lidé v ČR (a to kupodivu nejen ženy, ale i muži) sice mají určitou osobní zkušenost s některými projevy zjevné popř. skryté diskriminace v této oblasti, nicméně statistická významnost těchto zkušeností není velká, a proto nelze hovořit o exkluzi jako takové. Z výpovědí respondentek vyplývá, že se necítí handicapovány svým pohlavím a nevidí z tohoto hlediska větší problém. Tento fakt je pravděpodobně dán jednak z historického hlediska tradičním středoevropským chápáním role ženy jako "ochránkyně rodinného krbu", jednak minulými

čtyřiceti lety totalitního režimu, kdy žena byla víceméně nucena vyrovnat se co do pracovního nasazení muži.

Současný trend mladých žen v naší společnosti neukazuje na zvýšenou tendenci k dosahování pracovní kariéry. Výjimkou je např. feministické hnutí, které se ovšem jeví spíše jako myšlenkový proud, nežli jako odraz faktického stavu naší společnosti.

Z hlediska výpovědí jednotlivých respondentů je jistě velmi zajímavý vhled do "světů" jednotlivých pohlaví. Jak muži tak ženy se přiklánějí k pozitivnějšímu hodnocení svého pohlaví.

Vstupní hypotéza předpokládající exkluzi této sociální skupiny v naší společnosti se neprokázala. Výzkum prokázal pouze existenci určitých diskriminačních prvků, nikoli však prvků exkluzních. Důvodem může být např. současná složitá ekonomická situace v našem státě, která je mladými lidmi v této chvíli reflektována jako palčivější.